

موافقت مجلس با کلیات لایحه حذف چهار صفر از پول ملی

مجلس دهم در آخرین روزهای کاری خود با کلیات لایحه حذف چهار صفر از پول ملی موافق کرد. مدتی است که طرح اصلاح نظام پولی کشور در قالب حذف چهار صفر از واحد پولی کنونی و تعریف واحد پولی جدید و بازنگری در اقطاع اسکناس و مسکوک در دستور کار دولت قرار گرفته بود و حالا مجلس هم با کلیات این لایحه موافقت کرد.

کلیات لایحه حذف چهار صفر از پول ملی تصویب شد. صبح امروز بررسی «لایحه اصلاح قانون پولی و بانکی کشور» در دستور کار جلسه علنی مجلس شورای اسلامی قرار داشت؛ در نهایت کلیات این لایحه بعد از صحبت های رئیس کل بانک مرکزی و اعلام نظر کمیسیون اقتصادی مجلس تصویب شد و نمایندگان مجلس بعد از تصویب کلیات وارد بررسی جزئیات این لایحه شدند. چند ماه پس از آغاز به کار دولت دوازدهم، عبدالناصر همتی، رئیس کل بانک مرکزی اعلام کرد که بحث حذف چهار صفر از پول ملی را در قالب یک لایحه دنبال می کند و در صورت دریافت موافقت های لازم از سوی دولت و مجلس می توان انتظار داشت که این طرح طولانی سرانجام به مرحله اجرا برسد. تا اینکه بحث های از فروردین سال گذشته داغ شد و طرح اصلاح نظام پولی کشور در قالب حذف چهار صفر از واحد پولی کنونی و تعریف واحد پولی جدید و بازنگری در اقطاع اسکناس و مسکوک در دستور کار دولت قرار گرفت.

براساس این طرح واحد پولی ملی جدید تحت عنوان "تومان" تعریف می شود که هر "تومان" معادل ده هزار (۱۰۰۰۰) ریال فعلی و یکصد (۱۰۰) "ریال جدید" خواهد بود. با اجرای طرح حذف ۴ صفر از پول ملی ضمن تسهیل و بازیابی نقش ابزارهای پرداخت نقد در تبادلات پولی داخلی و کاهش هزینه های چاپ و نشر اسکناس و مسکوک، کارآمدی نظام پولی جدید طی سال های آتی استمرار یافته و نرخ برابری واحد پول ملی با ارزهای جهان روا در کوتاه مدت آثار روانی مثبتی به همراه خواهد داشت. وجود تورم مزمن و کاهش قدرت خرید واحد پول ملی مشکلاتی از قبیل افزایش قابل توجه حجم اسکناس در گردش، استفاده از ارقام بزرگ در مبادلات ساده روزمره و مسائل محاسباتی ناشی از آن، خارج شدن مسکوکات از چرخه مبادلات اقتصادی، افت حیثیت ظاهری پول ملی در مقایسه با سایر اسعار بین المللی، عدم کاربرد اضعاف پول ملی (دینار) و نیز عدم استفاده از نام واحد پول رسمی (ریال) و جایگزینی آن با واژه غیررسمی "تومان" را به دنبال داشته است. علاوه بر این، بالا بودن استهلاك اسکناس به دلیل نگهداری آن در حجم بالا، هزینه بالای چاپ و امحای اسکناس و همچنین استهلاك بالای دستگاه های خودپرداز و پول شمار از دیگر پیامدهای منفی کاهش ارزش واحد پول ملی به حساب می آید. با توجه به تحولات اقتصادی پیش آمده طی دهه های اخیر، ضرورت اصلاح نظام پولی کشور و بازیابی جایگاه اسکناس و مسکوک در مبادلات نقدی آحاد جامعه به شدت احساس می شود. شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (۱۳۹۵=۱۰۰) از ۰.۰۵۶ در سال ۱۳۵۰ به ۱۵۳.۶ در آبان سال ۱۳۹۷ (۲۷۴۳ برابر) رسیده است؛ این در حالی است که بزرگ ترین قطع اسکناس با احتساب ایران چک بانک مرکزی در این مدت متناسب با نرخ تورم تعدیل نشده و تنها ۵۰ برابر (از ۱۰ هزار به ۵۰۰ هزار ریال) افزایش یافته است که در مجموع کاهش کارایی پول ملی در تسویه مبادلات جاری فعالین اقتصادی کشور را به همراه داشته است.

از سوی بانک مرکزی طول "دوره گذار" از "ریال" به "تومان" ۲۴ ماه پیشنهاد شده است و در این مدت اسکناس ها و سکه های قدیمی جمع آوری و جایگزین می شود. از تاریخ رواج قانونی "تومان" در کلیه قوانین خاص و عام، "تومان" جایگزین "ریال" به عنوان واحد رسمی پول جمهوری اسلامی ایران خواهد شد، "تومان" بر مبنای نرخ برابری جایگزین می شود. همچنین مبالغ مندرج در کلیه تعهدات و اسناد و دفاتر و قراردادهای از تاریخ رواج قانونی "تومان" باید به این پول تقویم و ثبت و مطالبه گردد و هر جا که در تعهدات و اسناد و دفاتر تجاری و قراردادهای تا قبل از تاریخ رواج "تومان" از واحد "ریال" استفاده شده است، تقویم این مبالغ براساس نرخ برابری به تومان الزامی خواهد بود.

چگونگی عملیات حسابداری، مالی، مالیاتی، محاسباتی، آماری، تهیه و تنظیم صورت های مالی، داده های تاریخی، ثبت اطلاعات، اصلاح دفاتر و حساب ها و گرد کردن اعداد، در دستگاه های اجرایی و همچنین توسط اشخاص حقیقی و حقوقی که طبق مقررات قانونی مربوط مکلف به نگهداری دفاتر تجاری می باشند، در فرآیند تغییر واحد پول قانونی کشور، بر طبق آیین نامه ای خواهد بود که طرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون مشترکان "توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" تهیه و به تصویب هیئت وزیران می رسد. حالا مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی خود با کلیات این لایحه موافقت کرده است؛ اما آنچه مهم است اینکه حذف چهار صفر از پول ملی به عنوان «سرآغاز اصلاحات اقتصادی» داستان جدیدی نیست و همزمان با کاهش ارزش ریال در بازارهای جهانی و به دنبال آن بالا رفتن نرخ ارز در اقتصاد ایران، بانک مرکزی چه در دولت دهم و یازدهم بحث حذف چهار صفر از پول ملی را مطرح کرده بود و صاحب نظران اقتصادی، نظرات مختلفی درباره اجرای این طرح دارند؛ این طرح موافقان و مخالفان جدی دارد؛ به گفته برخی از تحلیلگران دولت به جای حذف چهار صفر از پول ملی، باید برای نجات اقتصاد ایران فکری اساسی بکند نه اقدامی نمایشی در پیش گیرد.